

Vragen

2005, nummer 118

Reg.nr. 1950464

VRAGEN door leden van de gemeenteraad gedaan overeenkomstig artikel 37 van het reglement van orde voor de vergaderingen van de gemeenteraad van Amersfoort en de daarop door burgemeester en wethouders gegeven antwoorden. (SOB, nr. 1939296; ontvangen d.d. 9 december 2005).

Vragen van het raadslid M. Özcan (Groen Links/Lijst Özcan) inzake gezondheidseffecten hoogspanningskabels in Nieuwland.

Toelichting:

*Gisteren en vandaag aandacht in de krant voor de kwestie “hoogspanningslijnen Haaksbergen”:
Sorry Haaksbergen, gewoon domme pech.*

1. Is het u bekend dat onder de burgers ook bezorgdheid heerst over de mogelijk nadelige effecten van hoogspanningskabels op de gezondheid van (vooral) kinderen?
2. Is het ook mogelijk dat de hoogspanningskabels net als in Haaksbergen in Nieuwland breken? Zo ja, hoe gevaarlijk is het en zijn er calamiteitenplannen?
3. Kunt u aangeven welke de overheersende opinie is onder wetenschappers die zich met dit onderwerp bezig houden, gebaseerd op recent, diepgaand onderzoek naar deze effecten?
4. Kent u de nota Nuchter Omgaan met Risico's – beslissen met gevoel voor onzekerheden - toegepast.
5. Kent u de publicatie over hoogspanningskabels en leukemie van the British Medical Journal.
6. Ziet u in deze opinies aanleiding een eigen positie in te nemen als gemeentebestuur? Zo ja, welke?
7. Is het college van b&w bereid om een verlegging van de lijn buiten Nieuwland om te onderzoeken? En is er ook een alternatief tracé te bedenken?
8. Wie is verantwoordelijk voor de kosten van de eventuele verlegging van hoogspanningsleidingen in Nieuwland?

ANTWOORD van burgemeester en wethouders (verzonden d.d. 17 januari 2006).

---

1. Het is ons bekend dat er onder burgers bezorgdheid heerst over hoogspanningslijnen. Het college laat zich hierover onder andere informeren door de GGD Eemland. Bij de GGD is een enkele vraag (afgelopen jaar circa 3) binnen gekomen over de relatie tussen hoogspanningslijnen en gezondheid. Indien omwonenden vragen over gezondheid hebben, kunnen zij contact opnemen met de afdeling medische milieukunde van GGD Eemland, telefoonnummer 033-4678200.
2. Ja, dat is mogelijk. De kans op draadbreek is echter uiterst gering, draadbreek komt zeer zelden voor. De draadbreek in Haaksbergen vond plaats in het weekeinde van 26 en 27 november jl. Er was toen een unieke en extreme combinatie van neerslag, harde wind en temperaturen rond het vriespunt. Bij neerslag rond het vriespunt (natte sneeuw of ijzel) kan ijsaangroei plaatsvinden op de draden van bovengrondse hoogspanningslijnen. Door het extra gewicht kan een draad breken.

Bij hoogspanningslijnen (dus ook bij die in Nieuwland) is er verschil tussen aarddraden en fasedraden. Op aarddraden staat geen stroom, op fasedraden wel. De kans op ijsvorming en breken is groter bij aarddraden. Voor de omgeving (mensen en dieren) is er alleen sprake van mechanisch letsel in het geval dat de betreffende aarddraad iemand raakt. Bij fasedraden treedt breek nog minder vaak op: deze draden zijn warm. Hierdoor is ijsvorming niet erg waarschijnlijk. Als een gebroken fasedraad de grond raakt is er op die plek (en de directe omgeving in een straal van enkele meters) sprake van een zeer hoge stroom. In dit uiterst beperkt gebied is dat zeer schadelijk voor de omgeving (brand, enz.).

Gemeente Amersfoort heeft een rampenbestrijdingsplan.

3. Onlangs is de publicatie "Elektromagnetische velden: Jaarbericht 2005" van de Gezondheidsraad verschenen. Hierin worden wetenschappelijke publicaties over gezondheidseffecten van elektromagnetische velden beoordeeld. Het Jaarbericht is te downloaden van www.gr.nl.
4. Ja. De kernboodschap van deze nota van het ministerie van VROM is dat Nederland toe is aan een nuchtere discussie over bepaalde milieurisico's (zoals de hoogspanningslijnen). Zo'n discussie is nodig omdat teveel onduidelijkheid is ontstaan over de vraag waarop de overheid mag worden aangesproken en waar de eigen verantwoordelijkheid van de burger en het bedrijfsleven geldt. Nuchter omgaan met risico's betekent ook nog iets anders, namelijk dat gevaren en risico's van een activiteit moeten worden afgezet tegen de maatschappelijke kosten en baten ervan. De nota gaat ook in op de problematiek rond hoogspanningslijnen. Nieuwe risicovolle situaties moeten, 'zoveel als redelijkerwijs mogelijk is', worden vermeden. Dit gebeurt op basis van het voorzorgprincipe. Voor bestaande situaties liggen maatregelen niet voor de hand, omdat het nog onzeker is of er een oorzakelijk verband bestaat tussen magneetvelden en leukemie. En dus is ook het effect van ingrijpende en dure maatregelen onzeker. Natuurlijk verandert de zaak als in de toekomst meer zekerheid zou ontstaan over het mogelijke gezondheidsrisico (bijvoorbeeld door het ontdekken van het oorzakelijke verband of het ontdekken van andere oorzaken van de gevonden extra leukemiegevallen). In dat geval kan alsnog besloten worden over het treffen van extra maatregelen in bestaande situaties.

5. De GGD heeft kennis genomen van het artikel “Childhood cancer in relation to distance from high voltage power lines in England and Wales: a case control study”¹. De conclusies van de, overigens bekende en gerenommeerde, onderzoekers zijn kort samengevat:
  - De onderzoekers geven aan dat er geen verklaring is voor het gevonden verhoogde risico op leukemie bij kinderen die geboren zijn binnen een afstand binnen 600m afstand van hoogspanningslijnen. Dit is vergeleken met kinderen die verder dan die afstand zijn geboren.
  - De onderzoekers stellen zelf dat de bevinding “surprising” is gezien het erg lage niveau van magnetisch veld dat hoogspanningslijnen produceren op die afstand. Zij wijzen erop dat er geen geaccepteerd biologisch mechanisme is dat de resultaten kan verklaren en dat de relatie door kans of verstorende andere factoren ontstaan kan zijn.
6. Nee. De GGD ziet geen aanleiding om, gezien vanuit gezondheidsoogpunt, op basis van de resultaten van genoemde onderzoek, het gemeentebestuur een eigen positie aan te bevelen. Er wordt gewerkt aan een standpunt van het Landelijk Centrum Medische Milieukunde over hoogspanningslijnen in aanvulling op de richtlijn. Daarin zal ook worden ingegaan op het bovenstaande geciteerde artikel. Wij sluiten als college aan bij het advies van de GGD en bij de beleidsinsteek van het ministerie van VROM, zie punt 4.
7. Gezien het gestelde bij punt 6 vinden wij een dergelijk onderzoek nu niet wenselijk. Ten tijde van de aanleg van de wijk Stadstuin is overigens reeds gekeken naar twee verschillende opties voor aanpassing van het tracé: de eerste was het ondergronds brengen van de hoogspanningslijnen en het tweede was het verleggen van de lijnen richting buitengebied west/ Zeldert. Toen konden de kosten niet gedekt worden uit de exploitatie van Stadstuin.
8. Een gemeente kan zelf initiatief nemen tot een verlegging. De kosten voor een nieuwe hoogspanningslijn, bovengronds dus, worden ingeschat op ca. 2 tot 5 miljoen euro (inclusief juridische procedures). Ondergronds brengen (verkabelen) is 2 a 3 keer zo duur. Een eerste onderzoek naar de haalbaarheid kost enkele tienduizenden euro's. De gemeenteraad kan zelf besluiten hier geld voor vrij te maken.

---

¹ van Draper G, Vincent T, Kroll ME & Swanson J uit: British Medical Journal 2005;330:1290 e.v. 15SZK01!.DOC